

אדריכלות נוף

המודעות גדלה אך משאבים אין

אדריכל הנוף גדעון שריג משוחח
עם רחל ישראלי ואילת אלגור

שריג עוסק בסוגיות עקרוניות ומעשיות המטרידות אדריכלי נוף. כמתכננם של נופים אורבניים מרכזיים בתל אביב, הוא מביע דעה על אופיה של העיר.

גן הסלעים במארק היקון בתל אביב

שאפשר למצוא בארצות הברית, רק בשטח קטן יותר. יש כאן ממנש של נופים, תרבות והיסטוריה: מדבר, אזורי חוף, ים המלח, השבר הסורי אפריקאי, ולכל נוף יש את המסלעות, הגיאולוגיה, הקרקע, הצומח והאקלים המיוחדים לו.
מה המאפיין את נופי הארץ כחומר גלם לאדריכל הנוף?

"קשה לדבר על איפיון אחד: המאפיינים הם ההיסטוריה, הארכיאולוגיה והרקע הדתי, ומקומות הקשורים בכך כמו: נצרת, ירושלים, מצדה, קיסריה, צפורי, ארבל, כפר נחום וטבריה. ומצד שני יש אזורי נוף ייחודיים כמו חוף הים שהוא

גדעון שריג חתב שאדריכלות הנוף בארץ עוסקת בחיפוש אחר מקורות, כאשר מצד אחד יש רצון להדגיש את המקומי-אזורי, ומצד שני יש מנגמה המושכת דווקא לבינלאומי, גישה שגורסת כי העולם הוא בעצם "כפר קטן אחד". לדעתו, יש ליצור סינתזה שתתמקד בייחודיות של הסביבה הים תיכונית, אך תביא גם בחשבון את הקידמה.

"תרונה הגדול של ישראל הוא בכך שהתברכה ביחידות נוף מגוונות", מציין שריג. "יש לנו כמעט את כל הנופים

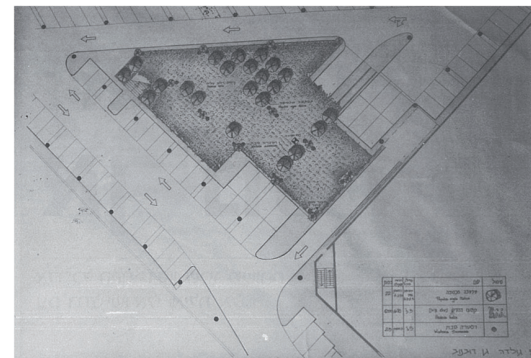
תמונות: גדעון שריג אדריכלות נוף תכנון עירוני

בעל חשיבות עליונה ובעל ערך תיירותי, וגם אזור שצריך לשמר משום שהוא משאב מתכלה".

מה המיוחד בנוף התל אביבי?
 "ייוחדה של תל אביב - בשדרותיה. אם לא יפעלו באופן נמרץ לחידוש השדרות ושקומן, הן יתנונו וייעלמו עם הזמן. בשדרות רוטשילד, למשל, חייבים לצמצם את רמת המינרל, אסור שהיא תהפוך לערוק תבורה ראשי: היא צריכה להיות גן לטיארי עם תחורה מצומצמת, כדי שארועים, בני אדם ועצים יחיו בה. שדרות הן מקום לחיים, לכן צריך להתנגד לכוחות הכופים עליהן תנועה ותחיל וצריך לשמר אותן על עיקרון של עורק ירוק.

בסה"כ תל-אביב עשירה בפעילות אנושית יותר מאשר שטחים פתוחים. לכן אלמנטים תרבותיים הם חלק ממהבנה האורבני של תל אביב".

מה ההיגיון התכנוני של הסביבה האורבנית החדשה מסביב למרכז גולדה?
 "לאחר שייבנה שני הבניינים שישלימו את הקומפלקס, יהיה במקום רצף של שלוש רחובות מקשורות שונות זו מזו: רחבת האופרה, שניטעו בה עצי זית והיא רחבה ומקדיחה, הרחבה המקושרת את המסכן לאמנויות עם המוזיאון ובית המשפט המתחבר מעין שדרה גיאומטרית עם מצחו בעליון ותוח, השלישית - כיכר המוזיאון הוותיקה. כמו כן, עומדת כיכר בפני סיום הקמתו של גן גג החניון. בחלל המתחבר בין החניון לגן העילי גם מתוכנן גן שאין כדוגמתו בארץ, ואף בעלים אין הרבה כמותו: שבו מטפסים כמו קיסוס יעלה מומפלט החניון ויעטפו את עמודי הבטון, ועצי צפצפה יקשורו בין

גן מטפסים במרכז גולדה

המפלטוס הושינס. גן דובנוב הוותיק העובר כעת שיפוף הוא גן שקט ומינורי שימשש למעבר בין חלקי העיר ויקשר את מרכז גולדה, בית אסיה, בית אמריקה ובית המשפט עם כיכר מלכי ישראל".

מדוע גנים אורבניים הפכו שדופים
 "אחת הבעיות כיום היא שמתהלל מאבק בצומח בטענה שהוא גורם אלרגני, ובעקבותיו מדללים את מרבית העצים: זיתים, דקלים וברושים. הדילול הזה הוא אלמנט פופוליסטי שנועד להראות ששומרים על בריאות התושבים.

עמדת המסד והירוקים

פיתוח לא אגרסיבי

נוף מתוכנן או נוף טבעי, ששומר, אלו שני האפשרויות נלווין מדברים ומדוראיינים. היריכה הוא על המינרל הבטון. אדריכל הנוף מקבל יד חופשית והשאלה עשויות הוא האם נוף טבעי ופרדת אינו לניטוי יותר.

ענזואל שחד, ונהל תחזוקה לבניו והשונות בעדייית תל אביב, טוען כי קיימת קונספציה עירונית מוכיחה של פיתוח נוף ויריכה שלא תעמוד במבחן ומציאות נרדמת לו יד חופשית לזכרם תוכנו דו-אמני: "אנחנו מחזים את תוכנון הרחוקים לניטוי שרצמטר בגני. לא נכנסים לפיט פריטס מוח בחדרה סוג הרצנים ומראה הנו, את זה משאפים לאדריכלים. כל אחד והיחידיו שלו".

"לפי שמחזיקים לתכנון אהנו דורשים מהתוכננים לעשות על הרבעות בטמח. יש בעיה קשה על ונדליזם. מוכנן צידיתי יוכל לזכנן גיטו יפריה שלא תעמוד במבחן ומציאות וירודס. כל אדריכל רוצה להוציא פסל ודעו, שתחזוקה עלו תרופד לשימחה בלתי אפשרית. לכן בהנחיות אנו מנסים להגביר את הירידע ורודע שרצמטר לגבי תחזוקה. "לדוגמה פסטים. יש בעיה של תחזוקה, ולכן מנסים לכוון תסנדט. בניית פינקופרט החליטו להביא פסטים מוכננים מיוחדים מפינקופרט, הם אומנם מאוד יפים, אלא שכשעוברים את הוכיכת אין הלוקי דילוק בארץ וכל פעם צריך להחזין מיוחד מטרומיה".

רצמיה היא ללכת על דברים פוטמים שקל לתחזקם ושאים אבסטרקטיים. אם יש אלמנטים בגן בעלי ערך לשימור, ממסרים, שבילי כורס' אומם יפים, אבל לא כל כך נחיים לסייד עם נעלות. גם כמות הרבנים גדולה יצרת בעיות קשות".

"אנחנו עובדים עם אדריכלי נוף מהערה הראשונה, ועד כמה שאני יודע אין אחד לא לא ואמר שרצמטרו אותו לעשות או לזכנן משהו שרצמטר לא רצה".

עמית שפירא, ראש והאף לשימור הסביבה בחברה לגרנת הובנ. אומר: "אנחנו בעד שימור הצומח והנוף הרבעני. יש משקלות שצריך אילל לפזח לו ידידת ההגה, למרות שאנחנו לא אורחים את הפרונוז הוה, כי היא אגרסיבית. אבל ברור ששמטחים כאלה פורניים לצורכי האוכלוסיה. צריכה לדוות והראיכה של שמטחים לפי רמת פיתוח. פיתוח אינסטיווי מואים למה שהטענות, בעד שחלק מהשמטחים הגרדונים צריכים לדוות ברמת שימור טבעית".

רחל ישראל

בחלוקת המשאבים, המשרד לאיכות הסביבה הוא המצויק ביותר מבחינת תקציב. אנום המודיעת גולה, אבל משאבים אין".

מה חשיבות פארק הירוקן לתל אביב?
 "אחת ממטרות הפארק היא לקשור את הירוקן על שתי גדותיו לים, ולהפוך את הגדות לעמוד השדרה של הפיתוח. יש גם כאלה שמובנים להכניס את הירוקן לים בבניינים מחצף ורשת מתכת. פיתוח האזור צריך להיות מתואם עם התב"ע ועם הבניה בעיר ימים, משולש מכבי ואזור תחנת הכוח וירדני.

בשטח מתוכנן פיתוח בבנת מפוליאון, ומסמך לטריפטיק ועד לניטוי אילון עוקסיס בגטועות ומיקום על מקטעים מתוכננים. ישנה הרבה מוסדות, ציבור בפארק זה טוב חלק ממומקם, אך ברור שיש מלחמה על הקרקע".

המשחקים רחוק ככל האפשר. מנגד, זוגות צעירים רוצים גנים ליד הבית. ניגוד האינטרסים הזה יוצר לא מעט מאבקים. המוצח הוא לעתים מי שצונק חזק יותר או מי שיש לו קשרים עם הגורמים המשפיעים. כך נפגעת הציוריות של המתכנן, כי רמת ההגבלות מתחילה להיות כזו שמפריעה לתכנון".

האם אתה מרוצה ממה שקורה בארץ?
 "אם הייתי מרוצה לא הייתי מלמד אדריכלות נוף. ישנם הישגים רציניים ודברים יפים, אך יש גם כשלונות. כשלונות בולטים אפשר לראות בבנישים שחוצים נוף ומשאירים אותו הרוס ופגוע. יש גם טיניות לגן מתפלמים, שעל איכותם יש ויכוח. בתיבתי אילון למשל של התייחסות אחרת לנוף מאשר בכביש מה, וזה מעיד על שינוי בחביבה. יש מקומות בהם אפשר לראות שכונות שדופות, שהטיול באיכות הסביבה בהן נעשה רק כדי לצאת ידי חובה. את הרס לסביבה ניתן לשפר על ידי תכנון של מקומות כמו: מנתות צבא, מבני ציבור או בני ספר.

אני רואה דברים יפים שהרסים. גם רמת התחזוקה של הפארקים נמוכה. בערים השונות משתנה רמת התחזוקה של הגנים בהתאם להתייחסות של ראשי הערים למשא, ולכן יש תקופות טובות יותר ופחות וישנם גם גנים שמתנוונים. ישראל, ארץ קטנה וצפופה מאוד, ולכן יש חשיבות לשימור ולפיתוח מנד אחד, ולהקטנת נזקים מצד שני. ככל שהפיקוסים יותר גדולים ומגלומניים, כושר ההרס שלהם גדול יותר והשיקים שלהם קשה יותר.

לא מוקדשת מספיק תשומת לב לאדריכלות הנוף בארץ. במאבק על משאבים קשה לעמוד מול מערכות כלכליות, כמו אלה העוסקות בתכנון כבישים, שלהן כמוון יש עדיפות. השטחים הפתוחים הם האחרונים כמעט בחלוקת המשאבים.

הן השלעים בפארק הירוקן בתל אביב היא דוגמה לנן מתחדש מטופח לעומתו, נן מאיר בתל אביב מרווח מחול עירוני ממדינה ראשונה ומראה על האחר והרס תשומת לב. זו דוגמה כואבת ולאבק בין אינטרסים מנוגדים, כמו בשדרות בריענה יש שינוי מהותי בשנים האחרונות בנושא הפיתוח בעקבות דרישת

תאי שרתים ומקלחת למקומות ציבוריים - זאת המומחיות שלנו

במבחר גדול של חומרים ובכל גימור:

- פח צבוע בתנור baked enamel
- פח מגולוון מצופה PVC
- חומר פלסטי דחוס high pressure laminate
- פנלים רב שכבתיים HPL
- נירוסטה

תאי שרתים ומקלחת דגם DOMO תאי שרתים ע"פ תקן אמריקאי Melpar

גולדברג GOLDBERG רח' האורנים 21/ א.ת. חולון 58857 טל.: 03-5596546 פקס: 03-5596546